

SCHAPEN WEIDEN NA MELKVEE

Ing. J. de Boer

Meer dan de helft van de bedrijven met schapen heeft naast schapen ook rundvee. Voorheen werd dit veroorzaakt door een slechte infrastructuur. Nu speelt een andere oorzaak een rol. Door de superheffing is de veebezetting op veel bedrijven relatief laag, waardoor er ruimte is voor een andere produktietak. Bij inpassing van de schapenhouderij op een melkveebedrijf zal een goede of betere grasbenutting uitgangspunt moeten zijn, met zo weinig mogelijk kosten en arbeid.

Uit buitenlandse proeven zijn positieve effecten van geïntegreerde systemen ten aanzien van de grasbenutting en vleesproductie per hectare bekend. Er zijn twee systemen denkbaar waarin schapen op een modern melkveebedrijf gehouden kunnen worden.

- Schapen en pinken achter de melkkoeien aan weiden.
- Schapen samen met pinken weiden op aparte percelen.

Voor afdeling vier is gekozen voor de eerstgenoemde mogelijkheid. Er werd geweid met ca. 50 ooiën plus lammeren en pinken en ca. 43 melkkoeien. Deze aantallen waren gedurende de weideperiode niet constant door verkoop van lammeren, droogzetten van koeien e.d. In het vervolg noemen we de schapen, lammeren en pinken de naweidegroep.

Huisvesten

De behoefte aan huisvesting voor schapen wordt veroorzaakt door de noodzaak om de schapen in februari binnen te halen. Anders loopt men het risico van een hergroei-vertraging van het gras in het voorjaar. Ook tijdens de aflamperiode is het gewenst de schapen dicht bij huis en onder dak te hebben. Voor een melkveebedrijf kan dan worden gedacht aan een tijdelijke huisvesting in een werktuigenberging of op een kuilplaat met overkapping.

Op afdeling 4 is gekozen voor huisvesting in de werktuigenberging. Met losse, lichtgewicht hekjes was daar een opvangruimte te maken. Ook de voerruif, krachtvoerbakken en kraamhokjes zijn flexibel. Op deze manier bouwt men in een handomdraai een goede en goedkope stalruimte terwijl niet permanent beslag wordt gelegd op de werktuigenberging. In de zomer zijn de hekjes dan te gebruiken voor het maken van een opvang-/behandelruimte in het weiland of op het erf.

Uitvoering

Zo snel mogelijk na het aflammen gaan de schapen en lammeren naar buiten. Ze kunnen dan worden gebruikt om groeitrappen in het grasland aan te leggen. Wanneer daar in het voorjaar ca. 1000 kg droge stof staat voor de melkkoeien, worden ook die ingeschaard. De koeien weiden dan eerst twee dagen per perceel en de naweidegroep dan nog twee dagen. Dit is het zogenaamde O2+O2-systeem. Voordeel van dit systeem is dat de melkkoeien steeds over het beste weidegras kunnen beschikken en dat de schapendichtheid per hectare laag is.

Gedurende de gehele weideperiode is de grashoogte gemeten bij zowel inscharen van melkkoeien, inscharen van de naweidegroep en bij uitscharen van de naweidegroep. Deze hoogte is een gemiddelde van 56 meetpunten per perceel en is gemeten met een grashoogtemeter met een doorsnede van 50 cm.

Tabel 1 Resultaten met weiden van schapen na melkvee

	Grashoogte (cm)	Ds-opbrengst kg/ ha bij weiden ¹⁾
Gemiddelde grashoogte bij inscharen melkkoeien/ <i>average sward height before grazing</i>	13,2	1440
Gemiddelde grashoogte bij inscharen naweidegroep/ <i>average sward height after grazing of dairy cows (leaders)</i>	8,5	660
Gemiddelde grashoogte bij uitscharen naweidegroep/ <i>average sward height after grazing sheep and heifers (followers)</i>	6,6	270
	<i>Grassheight</i>	<i>Average dry matter yield kg/ha for grazing¹⁾</i>

Table 1 *Some results with grazing sheep after grazing dairy cows*

¹⁾ Schattingen uit tabel relatie hoogte gras en ds-opbrengst bij weiden (Keuning)/Estimated relations height grass and DM yield for grazing (Keuning)

Uit resultaten van Hijink en Rummelink (PR-rapport nr. 104, 1987) blijkt dat de gemiddelde hoogte bij inscharen bij een proef op ROC Aver Heino (1983) 16,9 cm was. Dit komt overeen met een droge-stofopbrengst voor weiden van 2075 kg. Bij uitscharen werd een gemiddelde hoogte van 9,9 cm gevonden. De relatie tussen grashoogte en opbrengst bij weiden kan gevonden worden uit een tabel (resultaten onderzoek 1976) die loopt van 9 tot 22 cm en alleen geldt voor een staand grasgewas. Als opmerking is erbij geplaatst dat de opbrengst in het traject 9 - 22 cm 150 tot 175 kg droge stof per ha per cm was en in het traject 4,5-6,5 cm 250 kg.

De vraag is nu of we met behulp van deze tabel aan onze uitschaarhoogte een droge-stofopbrengst mogen verbinden. Dat zou betekenen dat we bijvoorbeeld voor het traject van 6,5 tot 9 cm 200 kg droge stof per ha per cm aanhouden. Als we dit gaan doen komen we tot de volgende opbrengsten. Bij het inscharen van de naweidegroep is nog ca. 660 kg droge stof aanwezig voor weiden en bij uitscharen nog 270 kg droge stof als weiderest. Vergelijken we deze weiderest met de resten die Hijink en Rummelink vonden (in 1983 890 kg), dan is er bij het systeem van naweiden op de Waiboerhoeve gemiddeld 620 kg droge stof minder blijven staan als weiderest. Gezien de natte zomer is er dus goed afgeweid door de naweidegroep. Deze waarden moeten wel met de nodige voorzichtigheid worden gehanteerd omdat er schattingen zijn verricht terwijl het om verschillende bedrijven ging.

Goede groei lammeren zonder krachtvoer

De groei van de Swifter lammeren was goed. Van hun geboorte tot 21 juli groeiden de ramlammeren 306 gram per dag en de oilammeren 280 gram per dag (op 22 juli zijn al 12 ramlammeren verkocht). Van geboorte tot moment van afleveren groeiden de Swifter ramlammeren bijna 300 gram per dag. Hierbij moet in ogenschouw worden genomen dat aan de schapen en lammeren op afdeling 4 tijdens de weideperiode geen krachtvoer is verstrekt. De groei van de pinken was ook volgens de norm.

Voorlopige indruk en conclusie

Door het houden van schapen op een melkveebedrijf is een betere grasbenutting mogelijk,

met name door minder weideresten tijdens de zomerperiode en een betere benutting van het herfstgras na het opstallen van het rundvee.

Het O2+O2-systeem bleek op afdeling 4 goed uitvoerbaar. Ook het omweiden gaf geen problemen. Voordeel voor de koeien is het altijd kunnen beschikken over goed en voldoende weidegras. Wat er na twee dagen nog beschikbaar was voor de naweidegroep is goed genoeg geweest voor een goede groei zonder krachtvoer. Bijkomend voordeel van deze extensieve manier van schapen houden is de lage infectiedruk. Op afdeling 4 is dit jaar volstaan met slechts het ontwormen van de ooien na het werpen.

Grazing sheep after dairy cows

At unit 4 we started this year an experiment with systematical grazing of yearling heifers together with sheep and lambs after the dairy cows. Each group for about two days. In this system the cows always have good and sufficient grass at their disposal. The growth of the yearling heifers and lambs was good with this grazing system.